

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2023 m. balandžio 27 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Godos Ambrasaitės-Balynienės, Virgilijaus Grabinsko (kolegijos pirmininkas) ir Gedimino Sagačio (pranešėjas),

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnaginėjo civilinę bylą pagal pareiškėjos V. B. kasacinį skundą dėl Kauno apygardos teismo 2022 m. rugsėjo 6 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal pareiškėjos V. B. skundą dėl antstolio veiksmų, suinteresuoti asmenys antstolis Raimundas Stanislaukas, uždaroji akcinė bendrovė „Swedbank lizingas“.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių antstolio teisę susigrąžinti vykdomąjį dokumentą, laiduotojo atsakomybę už pagrindinės prievolės nevykdymą bei pareigą mokėti procesines palūkanas, aiškinimo ir taikymo.
2. Pareiškėja V. B. prašė panaikinti antstolio 2022 m. sausio 20 d. patvarkymą vykdomojoje byloje Nr. 0070/08/01568 dėl skolos ir palūkanų išieškojimo ir įpareigoti antstolį užbaigti vykdomąją bylą grąžinant pareiškėjai neteisėtai iš jos išieškotas sumas.
3. Pareiškėja nurodė, kad antstolis 2022 m. sausio 20 d. priėmė naują patvarkymą dėl skolos išieškojimo iš jos išieškotojos UAB „Swedbank lizingas“ naudai pagal 2008 m. spalio 7 d. Vilniaus 7-ojo notarų biuro vykdomąjį įrašą, kuriame nurodoma 90 872,93 Eur (iš jų 41 192,92 Eur palūkanos) skolos ir palūkanų, 7286,91 Eur vykdymo išlaidų. Iš viso išieškoma 98 159,84 Eur.
4. Pareiškėjos vertinimu, skundžiamas patvarkymas priimtas pažeidus teisės aktų reikalavimus ir pareiškėjos teises bei teisėtus interesus. Išieškotojos skolininkė buvo UAB „Videleną“, kuri 2002 m. gegužės 2 d. sudarė faktoringo sutartį dėl UAB „Videleną“ pateiktos produkcijos Prancūzijos firmų „Francodim“ apmokėjimo. Išieškotojos ir UAB „Videleną“ vadovai 2008 m. rugpjūčio 29 d. pasirašė vekselį. UAB „Videleną“ įsipareigojo iki 2008 m. rugsėjo 5 d. (t. y. per savaitę) sumokėti lizingo bendrovei 473 098,67 Lt (137 018,85 Eur), o už šio įsipareigojimo vykdymą laidavo UAB „Videleną“ akcininkai – V. B., V. S. ir pareiškėja. Skola nebuvo grąžinta. Vilniaus rajono 7-ojo notarų biuro notarė 2008 m. spalio 7 d. išdavė vykdomąjį įrašą, kuriuo pareikalavo iš skolininkės UAB „Videleną“ ir laiduotojų solidariai išieškoti 334 273,37 Lt skolą su priklausančiomis 6 procentų metinėmis palūkanomis, apskaičiuotomis iki prievolės įvykdymo. Šiuo metu išieškotojos pagrindinė skolininkė UAB „Videleną“ yra bankrutavusi ir išregistruota (2020 m. kovo 13 d.) iš Juridinių asmenų registro. Kitiems dviem laiduotojams, kurie taip pat pasirašė vekselį kaip laiduotojai, yra suėję senaties terminai išieškoti iš jų pagal Vilniaus 7-ojo notarų biuro 2008 m. spalio 7 d. vykdomąjį įrašą, jų vykdomosios bylos nutrauktos, o vykdomieji dokumentai grąžinti nevykdyti.
5. Likvidavus ir išregistravus pagrindinę skolininkę UAB „Videleną“ iš Juridinių asmenų registro, pastarosios prievolės baigėsi, atitinkamai baigėsi ir pareiškėjos atsakomybė pagal laidavimą. Kadangi pagrindiniam skolininkui nuo bankroto bylos iškėlimo negalėjo būti skaičiuojamos palūkanos, todėl palūkanų negali būti reikalaujama ir iš pareiškėjos, kaip pagrindinės skolininkės laiduotojos, nes laiduotojas neatsako didesne apimtimi nei pagrindinis skolininkas. Be to, 2018 m. gegužės 17 d. antstolis patvarkymu, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir CPK) 629 straipsnio 1 dalies 5 punktu, nutraukė vykdomąją bylą dėl skolos išieškojimo ir vykdomąjį dokumentą grąžino jį išdavusiai institucijai – Vilniaus rajono 7-ajam notarų biurui. Sprendimą nutraukti vykdomąją bylą antstolis priėmė praėjus dvejiems metams nuo tada, kai Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2016 m. gegužės 18 d. nutartimi vykdomąjį įrašą pripažino teisėtu ir galiojančiu. Antstolis 2019 m. liepos 24 d. kreipėsi į Vilniaus rajono 7-ąjį notarų biurą dėl vykdomojo dokumento grąžinimo tolimesniai vykdymui. Iš pareiškėjos vienos pradėtas visos BUAB „Videleną“ skolos ir palūkanų išieškojimas, nors jau 2019 m. gruodžio 27 d. pagrindinės skolininkės veikla pripažinta pasibaigusia.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

6. Kauno apylinkės teismas 2022 m. gegužės 23 d. nutartimi pareiškėjos skundą dėl antstolio veiksmų atmetė.
7. Teismas nurodė, kad dauguma skunde išdėstytų argumentų nėra susiję su skundžiamu antstolio patvarkymu dėl skolos išieškojimo. Pareiškėjos argumentai, kad jos prievolė pasibaigė, nes pagrindinė skolininkė UAB „Videleną“ pasibaigė ir buvo išregistruota iš Juridinių asmenų registro, bei argumentai, susiję su išieškojimo negalimumu dėl senaties termino, nenagrinėtini, nes dėl jų jau pasisakyta Kauno apygardos teismo 2020 m. balandžio 28 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. e2S-685-480/2020 ir Kauno apygardos teismo 2021 m. gegužės 20 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 2S-1029-343/2021. Pareiga mokėti procesines palūkanas pareiškėjai atsirado dėl to, kad ji laiku ir tinkamai neįvykdė asmeninės prievolės sumokėti vykdomajame įrašė nurodytą sumą.
8. Teismas nustatė, kad išieškotoja 2021 m. gruodžio 31 d. (antstolio kontoroje gautas 2022 m. sausio 18 d.) raštu antstoliui nurodė, jog išieškotina suma yra 90 872,93 Eur, o šią sumą sudaro reikalavimas sumokėti 49 197,20 Eur pagrindinę skolą, 41 192,92 Eur palūkanas ir atlyginti 482,81 Eur notaro išlaidas. Antstoliui taip pat buvo nurodyta informacija, kad pagrindinės skolos dydis buvo 51 192,16 Eur, tačiau atsižvelgiant į tai, kad 2021 m. lapkričio 12 d. buvo gauta 1994,96 Eur dydžio skolos dengimo įmoka, pagrindinės skolos suma sumažinta iki 49 197,20 Eur.
9. Kauno apylinkės teisme nagrinėtoje civilinėje byloje Nr. 2YT-1775-886/2021 buvo nurodyta, kad pagal 2009 m. gegužės 18 d. išieškotojos

pateiktą patikslintą pareiškimą dėl finansinių reikalavimų patvirtinimo UAB „Videleną“ bankroto byloje buvo patvirtintas 51 192,16 Eur (176 756,29 Lt) finansinis reikalavimas, kildinamas iš Vilniaus rajono 7-ojo notarų biuro notarės išduoto vykdomojo įrašo. Išieškotojos reikalavimų BUAB „Videleną“ jokia apimtini nepatenkino, todėl pagrindinės skolos suma liko nepakitusi. Teismas pažymėjo, kad civilinę bylą Nr. 2YT-1775-886/2021 nagrinėjusiam teismui taip pat buvo pateikti duomenys apie tuo metu priskačiuotą procesinių palūkanų sumą 2021 m. kovo 5 d., kuri buvo 39 027,68 Eur. Tačiau palūkanų suma keičiasi kiekvieną dieną, todėl šiuo metu ji yra didesnė. Pareiškėja, teigdamą, kad procesinių palūkanų suma negali sudaryti 41 192,92 Eur, nenurodo, kokią sumą jos turėtų sudaryti, ir nepateikia savo apskaičiavimo, kuris pagrįstų 41 192,92 Eur palūkanų neteisėtumą.

10. Kauno apygardos teismas 2022 m. rugsėjo 6 d. nutartimi Kauno apylinkės teismo 2022 m. gegužės 23 d. nutartį paliko nepakeistą.
11. Apeliacinės instancijos teismas nustatė, kad antstolis vykdomąją bylą nutraukė Šiaulių apygardos teismui 2014 m. kovo 5 d. sprendimu panaikinus vykdomąjį dokumentą, kurio pagrindu buvo pradėta vykdomoji byla, ir Lietuvos apeliaciniam teismui 2014 m. spalio 17 d. nutartimi šį sprendimą palikus nepakeistą. Po pakartotinio bylos nagrinėjimo apeliacinės instancijos teisme, o vėliau ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo, tik 2016 m. gegužės 18 d. kasacinio teismo nutartimi buvo išspręstas vykdomojo dokumento teisėtumo klausimas. Antstoliui apie tai, kad Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2016 m. gegužės 18 d. nutartimi pripažino vykdomąjį dokumentą teisėtą, tapo žinoma tik 2019 m. liepos 3 d. gavus AB „Swedbank“ elektroninį laišką.
12. Teismas nustatė, kad, vadovaujantis Lietuvos teismų informacinės sistemos LITEKO duomenimis civilinėje byloje Nr. e2YT-2896-285/2020 įsiteisėjusioje 2020 m. vasario 12 d. nutartyje yra konstatuota, jog 2008 m. spalio 7 d. išduotas vykdomasis dokumentas antstoliui vykdyti buvo pateiktas nepraleidus CPK nustatyto senaties termino, t. y. 2008 m. lapkričio 13 d. Nutartyje konstatuota, kad, Lietuvos Aukščiausiajam Teismui 2016 m. gegužės 18 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. 3K-3-286-690/2016 panaikinus Šiaulių apygardos teismo sprendimą ir palikus galioti vykdomąjį dokumentą, vykdomoji byla buvo pradėta ne iš naujo, o atnaujinta (kadangi teismo sprendimas, kurio pagrindu vykdomoji byla buvo nutraukta, panaikintas). Kauno apygardos teismas 2021 m. balandžio 20 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 2S-1029-343/2021, kuria išnagrinėjo pareiškėjos skundą dėl antstolio veiksmų, nurodė, kad įsiteisėjusio teismo sprendimu yra pripažinta, jog antstolis turėjo teisę susigrąžinti vykdomąjį dokumentą ir tęsti vykdymo veiksmus, todėl priešingi pareiškėjos argumentai yra atmestini kaip nepagrįsti. Pareiškėjos argumentai jau buvo įvertinti ir teismo atmesti.
13. Apeliacinės instancijos teismas nesutiko su pareiškėja, kad, likvidavus ir išregistravus pagrindinę skolininkę UAB „Videleną“ iš Juridinių asmenų registro, pastarosios prievolės baigėsi, atitinkamai baigėsi ir pareiškėjos atsakomybė pagal laidavimą. Teismas rėmėsi kasacinio teismo praktika, kad kai bankrutuojant pagrindiniam skolininkui reikalavimas laiduotojui pareiškiamas iki pagrindinio skolininko likvidavimo ir jo išregistravimo iš Juridinių asmenų registro, nors tokios bylos nagrinėjimo metu pagrindinis skolininkas ir likviduojamas, laidavimas nepasibaigia, nes kreditorius kreipėsi į teismą teisminės gynybos, kai pagrindinio skolininko prievolė dar nebuvo pasibaigusi (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus plenarinės sesijos 2011 m. gruodžio 29 d. nutarimas civilinėje byloje Nr. 3K-P-537/2011; 2012 m. birželio 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-285/2012; 2013 m. vasario 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-33/2013). Atitinkamai kreditorius nepraranda teisės gauti prievolės įvykdymą iš laiduotojo kaip solidariojo skolininko, nors bylos nagrinėjimo metu būtų priimtas ir įsiteisėtų teismo sprendimas dėl skolininko likvidavimo ir jis būtų įregistruotas Juridinių asmenų registre. Taip pat teismas nustatė, kad išieškotoja skolos išieškojimo veiksmų iš pareiškėjos ėmėsi iki UAB „Videleną“ likvidavimo ir išregistravimo iš Juridinių asmenų registro, t. y. kai pagrindinės skolininkės prievolė kreditoriui (šieškotojai) nebuvo pasibaigusi.
14. Apeliacinės instancijos teismo vertinimu, pareiškėja nepagrįstai teigia, kad jai negali būti skaičiuojamos 6 proc. metinės palūkanos, priskačiuotos iki prievolės įvykdymo. Pareiškėja nepateikė įrodymų, kurie patvirtintų, jog ji bandė aiškintis skolos dydį bei jos susidarymo aplinkybes. Be to, pareiškėja nepateikė argumentų, kurie sudarytų bent prielaidą spręsti, jog išieškoma suma yra nurodyta netinkamai. Be to, pareiškėjos skunde dėl antstolio veiksmų nurodyti argumentai iš esmės yra išnagrinėti ir dėl jų pasisakyta Kauno apygardos teismo 2020 m. balandžio 28 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. e2S-685-480/2020 ir Kauno apygardos teismo 2021 m. gegužės 20 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 2S-1029-343/2021. Tikėtina, kad pareiškėja susipažinusi su minėtomis nutartimis. Tačiau pareiškėja trečią kartą teikia teismui skundą dėl antstolio veiksmų, iš esmės nenurodydama naujų aplinkybių.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimų į kasacinį skundą teisiniai argumentai

15. Kasaciniu skundu pareiškėja prašo panaikinti Kauno apylinkės teismo 2022 m. gegužės 23 d. bei Kauno apygardos teismo 2022 m. rugsėjo 6 d. nutartis ir priimti naują nutartį – tenkinti pareiškėjos skundą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
  - 15.1. Bylą nagrinėję teismai nepasisakė apie vykdomojo įrašo teisėtumą, nors pareiškėja pateikė argumentus šiuo klausimu ir rėmėsi jau išnagrinėtų bylų nutartimis, nors skundų motyvai buvo visai kiti. Teismai neįvertino fakto, kad išduoti keturi vykdomieji dokumentai, susieti su faktoringo sutartimi. Pagal tris vykdomuosius dokumentus vykdomosios bylos užbaigtos, nes kiti antstoliai vykdė teismų nurodymus ir perdavė vykdomąsias bylas bankroto bylą nagrinėjančiam teismui, o antstolis, kurio veiksmams skundžiami, to nepadarė.
  - 15.2. Vykdomoji byla dėl 96 812,26 Eur skolos išieškojimo iš pareiškėjos buvo nutraukta 2018 m. gegužės 17 d. patvarkymu ir vykdomasis dokumentas grąžintas jai išdavusiai institucijai. Tik 2019 m. liepos 3 d. išieškotoja parašė elektroninį laišką antstoliui dėl vykdomojoje byloje atliekamų veiksmų, bet šio rašto negalima vertinti kaip skundo dėl antstolio veiksmų priimant patvarkymą nutraukti vykdomąją bylą. Todėl šio rašto pagrindu vykdomoji byla atnaujinta neteisėtai.
  - 15.3. Taip pat teismų neįvertintas faktas, kad faktoringo sutartyje nebuvo nustatyta užtikrinimo priemonė vekseliu, kad vekseliu, už kurį laidavo pareiškėja, buvo užtikrinta neegzistuojanti skola. Skolos pagal faktoringo sutartį klausimas išspręstas baudžiamojoje byloje, kurioje buvo nagrinėjamas iš vekselio klausimas. Baudžiamojoje byloje nustatyta, kad jis nesusijęs su faktoringo sutartimi, tačiau teismai į šią aplinkybę neatsižvelgė.
  - 15.4. Teismai neteisingai įvertino laidavimo pabaigą, kai pagrindinis skolininkas bankrutuoja ir yra likviduojamas, išregistruojamas iš Juridinių asmenų registro. Jei užbaigus bankroto bylą skolininkas likviduojamas ir išregistruojamas iš Juridinių asmenų registro, pagrindinio skolininko prievolė yra laikoma pasibaigusia, tuo pačiu metu baigiasi ir laidavimas. Nagrinėjamu atveju kreditorius nesikreipė į teismą ir neįrodinėjo, kad laiduotojai turi atsakyti už pagrindinio skolininko prievolės, nors tas ir būtų jau išregistruotas iš Juridinių asmenų registro.
  - 15.5. Teismai byloje nenagrinėjo skolos dydžio klausimo. Nors pagrindinei skolininkei UAB „Videleną“ 2019 m. kovo 17 d. buvo iškelta bankroto byla, kreditorė ir toliau skaičiuoja laiduotojai palūkanas. Palūkanos pagal vykdomąjį įrašą laiduotojai galėjo būti skaičiuojamos tik iki įsiteisėjęs nutartis dėl bankroto bylos iškelimo UAB „Videleną“, t. y. iki 2009 m. kovo 17 d., ir tai buvo metinės 6 proc. palūkanos, o ne procesinės, kaip jas vertina teismai. Be to, pareiškėja yra fizinis asmuo, todėl jai negalėjo būti skaičiuojamos 6 proc. palūkanos. Taip pat palūkanos negalėjo būti išieškomos už daugiau nei 5 metus remiantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) nuostatomis. Be to, pareiškėja iki šiol neturi prašomą išieškoti skolą pagrindžiančių dokumentų.
16. Atsiliepimu į pareiškėjos kasacinį skundą išieškotoja UAB „Swedbank lizingas“ prašo atmesti kasacinį skundą, pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinius sprendimus palikti nepakeistus. Atsiliepimas į kasacinį skundą grindžiamas šiais argumentais:
  - 16.1. Pareiškėja pateikė skundą dėl antstolio 2022 m. sausio 20 d. patvarkymo vykdomojoje byloje. Šios bylos nagrinėjimo ribas

sudaro tik antstolio veiksmo teisėtumo patikrinimas. Tačiau nei byla nagrinėjant žemesnės instancijos teismuose, nei kasaciniame skunde nėra dėstomi argumentai, kuriais būtų abejojama skundžiamo patvarkymo teisėtumu. Pareiškėja kelia klausimą dėl išieškojimo teisėtumo, t. y. skunduose keliami klausimai nėra susiję su skundžiamo patvarkymo teisėtumu.

- 16.2. Skundžiamo patvarkymo naikinimas reikštų tik šio konkretaus antstolio veiksmo neteisėtumo pripažinimą ir jo panaikinimą. Skundo tenkinimas nereikštų, kad visi iki šiol atlikti vykdymo veiksmai yra neteisėti. Be to, pareiškėja neįrodė ir esminio elemento, kuris leistų pateikti skundą, – fakto, kad antstolis atsisakė atlikti konkretų veiksmą. Pareiškėja kasaciniame skunde pakartotinai kelia klausimą, ar antstolis teisėtai susigrąžino vykdomąjį dokumentą ir atnaujino vykdomąją bylą. Šie pareiškėjos argumentai jau buvo įvertinti ir teismo atmeti kaip nepagrįsti įsiteisėjusia teismo nutartimi.
- 16.3. Klausimas dėl vykdomojo įrašo galiojimo negali būti keliamas pateikiant skundą dėl antstolio veiksmų. Pareiškėja jau yra įgyvendinusi savo teisę pareikšti ieškinį dėl vykdomojo įrašo pripažinimo negaliojančiu ir galutine bei neskundžiama Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. gegužės 18 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. 3K-3-286-690/2016 pareiškėjos ieškinyje buvo atmetas, o vykdomasis įrašas visa apimtimi paliktas galioti.
- 16.4. Reikalavimai pareiškėjai buvo pateikti tuo metu, kai UAB „Videleną“ dar nebuvo pasibaigusi, buvo išduotas vykdomasis įrašas (vykdomasis dokumentas) ir jo pagrindu teisėtai pradėtas išieškojimo procesas, todėl pagrindinės skolininkės išregistravimas iš Juridinių asmenų registro neturi įtakos pareiškėjos asmeninei pareigai sumokėti įsiskolinimą pagal išduotą ir galiojantį vykdomąjį dokumentą.
- 16.5. Pareiškėja nepagrįstai teigia, jog antstolis neturi teisės skaičiuoti 6 procentų dydžio procesines palūkanas nuo negrąžintos skolos sumos, o palūkanų norma turėtų būti mažesnė. Vykdomo procese antstolis privalo vadovautis vykdomojo dokumento turiniu. Palūkanos pareiškėjai yra skaičiuojamos dėl to, kad ji gera valia nevykdė asmeninės prievolės laiku sumokėti vykdomajame įrašė nurodytą sumą. Tai yra procesinės palūkanos, kurios skaičiuojamos iš pačios pareiškėjos už prievolės pažeidimą, todėl bankroto bylos iškėlimas UAB „Videleną“ neturi įtakos pareiškėjos prievolei šias palūkanas sumokėti.
- 16.6. Nepagrįsti pareiškėjos teiginiai, kad išieškotoja praleido penkerių metų ieškinio senaties terminą dėl palūkanų išieškojimo. Vykdomasis dokumentas buvo laiku pateiktas vykdyti, t. y. išieškotoja laiku ir tinkamai atliko visus veiksmus, kurie reikalingi skolai atgauti. Išieškotoja neprivalo pakartotinai kreiptis į teismą dėl skolos, kuri yra nurodyta vykdomajame dokumente (įskaitant ir mokėtinas palūkanas), priteisimo, atitinkamai ir ieškinio senaties terminas negali būti taikomas. Pareiškėja gali susipažinti su vykdomosios bylos medžiaga, gauti informaciją iš antstolio apie skolos dydį ir jį pagrindžiančius dokumentus, tačiau ji nepateikė įrodymų, patvirtinančių, jog bent kartą ji bandė aiškintis skolos dydį bei jos susidarymo aplinkybes. Be to, pareiškėja nepateikė argumentų, kurie sudarytų bent prielaidą spręsti, jog išieškoma suma yra nurodyta netinkamai.
17. Atsiliepimu į pareiškėjos kasacinį skundą antstolis R. Stanislauskas prašo netenkinti pareiškėjos kasacinio skundo, pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinius sprendimus palikti nepakeistus. Atsiliepinas į kasacinį skundą grindžiamas šiais argumentais:
- 17.1. Kasaciniam teismui priėmus 2016 m. gegužės 18 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-286-690/2019, kuria buvo išspręstas vykdomojo įrašo teisėtumo klausimas, antstolis susigrąžino vykdomąjį dokumentą ir atnaujino išieškojimą vykdomojoje byloje. Pareiškėja pakartotinai kelia vykdomosios bylos atnaujinimo teisėtumo klausimą, nors šie argumentai jau buvo išnagrinėti kitose bylose, kuriose yra įsiteisėję galutiniai teismo sprendimai.
- 17.2. Nagrinėjamos bylos ribas sudaro skundžiamo antstolio veiksmo teisėtumo, bet ne paties išieškojimo, teisėtumas. Prašydama įpareigoti antstolį užbaigti vykdomąją bylą, pareiškėja turi nurodyti vykdomosios bylos užbaigimo pagrindą, tačiau to ji nenurodė.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl antstolio teisės susigrąžinti vykdomąjį dokumentą

18. Byloje ginčas kilo dėl antstolio teisės susigrąžinti vykdomąjį dokumentą, kai vykdomoji byla yra nutraukiama bei vykdomasis dokumentas grąžintas jį išdavusiai institucijai, vėliau paaiškėjus, kad pagrindo tam nebuvo.
19. Vykdomo procese taikomas dispozityvumo principas (CPK 13 straipsnis), kuris taip pat reiškia, kad priverstinio vykdymo procesas yra pradedamas tik išieškotojo iniciatyva. Remiantis CPK 650 straipsnio 1 dalimi, vykdomąjį dokumentą antstoliui vykdyti gali pateikti išieškotojas ar jo atstovas, vykdomąjį dokumentą išdavusi institucija ar pareigūnas. Taigi priverstinio vykdymo procesas gali prasidėti tik išieškotojo iniciatyva, jam pateikiant vykdomąjį dokumentą vykdyti antstoliui. Vykdomojo dokumento pateikimas vykdyti antstoliui yra privaloma sąlyga pradėti priverstinio vykdymo veiksmus.
20. Sisteminė CPK 584, 586, 587, 646, 650, 651 straipsnių nuostatų analizė leidžia daryti išvadą, kad vykdomo procesas prasideda nuo to momento, kai išieškotojas teismo jam išduotą vykdomąjį dokumentą pateikia vykdyti antstoliui ir šis vykdomąjį dokumentą priima. Taigi, nors vykdomasis dokumentas yra viena iš esminių prielaidų vykdomo procesui prasidėti, vien tik jo išdavimas, kaip procesinis veiksmas, negali būti automatiškai prilyginamas vykdomo proceso pradžios momentui (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. rugsėjo 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-270-1075/2019, 21 punktas).
21. Nagrinėjamu atveju nustatyta, kad antstoliui 2008 m. spalio 13 d. pateiktas vykdyti Vilniaus rajono 7-ojo notarų biuro notarės 2008 m. spalio 7 d. vykdomasis dokumentas Nr. JŠ-15095 dėl 96 812,26 Eur skolos ir 6 procentų metinių palūkanų išieškojimo iš skolininkės išieškotojai. Antstolis pradėjo priverstinio vykdymo veiksmus.
22. Antstolis 2018 m. gegužės 17 d. priėmė du patvarkymus: vykdomąją bylą nutraukti; vykdomąją bylą užbaigti ir grąžinti vykdomąjį dokumentą jį išdavusiai institucijai – Vilniaus r. 7-ojo notarų biuro notarui. Šio patvarkymo pagrindu nurodytas Šiaulių apygardos teismo 2014 m. kovo 5 d. sprendimas civilinėje byloje Nr. 2-68-372/2014, kuriuo Vilniaus rajono 7-ojo notaro biuro notarės 2008 m. spalio 7 d. vykdomasis įrašas panaikintas (CPK 629 straipsnio 1 dalies 5 punktas).
23. 2019 m. liepos 3 d. antstolio kontoroje gautas išieškotojos AB „Swedbank“ Verslo klientų paskolų priežiūros skyriaus projektų vadovės elektroninis laiškas, kuriame nurodyta, kad teismo nutartis, kuria vykdomasis įrašas panaikintas, buvo skundžiama ir galutine teismo nutartimi vykdomasis įrašas paliktas galioti, taip pat teirautasi, kokių veiksmų reikėtų imtis, kad vykdomoji byla būtų atnaujinta ir tęsiamas skolos išieškojimas. Bylą nagrinėję teismai nustatė, kad antstoliui apie tai, jog Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2016 m. gegužės 18 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. 3K-3-286-690/2016 pripažino vykdomąjį dokumentą teisėtu, tapo žinoma būtent tik 2019 m. liepos 3 d. gavus

ši išieškotojos elektroninį laišką.

24. Antstolis 2019 m. liepos 24 d. išsiuntė Vilniaus rajono 7-ajam notarų biurui prašymą grąžinti vykdomąjį dokumentą. 2019 m. rugpjūčio 8 d. vykdomasis dokumentas Nr. JŠ-15095 grąžintas antstoliui ir šis toliau tęsia priverstinio vykdymo veiksmus.
25. Šios teismų nustatytos aplinkybės rodo, kad, išieškotojai vieną kartą kreipusis į antstolį dėl priverstinio vykdymo proceso pradėjimo ir antstoliui jį pradėjus, priverstinio vykdymo veiksmai buvo atliekami iki 2018 m. gegužės 17 d., kai antstolis priėmė patvarkymus vykdomąją bylą nutraukti ir vykdomąjį dokumentą grąžinti jį išdavusiai institucijai (notarui). Nutūkus priverstinio vykdymo veiksams, išieškotoja 2019 m. liepos 3 d. informavo antstolį, kad išnyko kliūtys, dėl kurių priverstinio vykdymo veiksmai pareiškėjos atžvilgiu negali būti atliekami (patvirtintas vykdomojo dokumento teisėtumas). Antstolis, įvertinęs šį prašymą, vykdomąjį dokumentą susigrąžino ir toliau tęsė priverstinio vykdymo veiksmus.
26. Taigi nagrinėjamu atveju antstoliui nutraukus vykdomąją bylą, vėliau paaiškėjo, kad teisėto pagrindo jos nutraukti nebuvo, nes įsiteisėjusiu teismo sprendimu (galutine Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. gegužės 18 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. 3K-3-286-690/2016) pripažinta, jog vykdomasis dokumentas, kurio pagrindu pradėtas priverstinis vykdymo procesas, yra teisėtas. Tai reiškia, kad vykdomoji byla buvo nutraukta nepagrįstai.
27. Šiuo atveju teisiškai reikšminga tai, kad išieškotoja dar 2008 m. spalio 13 d. vykdomąjį dokumentą pateikė vykdyti antstoliui, nepraleisdama įstatyme nustatyto vykdomojo dokumento pateikimo vykdyti senaties termino, ir antstolis, priėmęs jį vykdyti, pradėjo priverstinio vykdymo veiksmus. 2019 m. liepos 3 d. išieškotojos kreipimasis į antstolį rodo jos valią toliau tęsti priverstinį skolos išieškojimą. Ginčo dėl vykdomojo dokumento teisėtumo nėra. Antstoliui pareikalavus sugrąžinti vykdomąjį dokumentą ir jį susigrąžinus, jo anksčiau pradėti priverstinio vykdymo veiksmai pareiškėjos atžvilgiu buvo ne atliekami iš naujo, bet tęsiami toliau ir dėl tokių veiksmų atlikimo išieškotoja aiškiai išreiškė savo valią. Todėl išieškotoja neturėjo pakartotinai kreiptis į antstolį su prašymu priimti vykdomąjį dokumentą priverstinai vykdyti. Toks antstolio veikimas toliau tęsiant priverstinio vykdymo procedūras nelaikytinas jo kompetencijos ribų peržengimu.
28. Remiantis CPK 634 straipsnio 2 dalimi, antstolis privalo savo iniciatyva intis visų teisėtų priemonių, kad sprendimas būtų kuo greičiau ir realiai įvykdytas, ir aktyviai padėti šalims ginti jų teises bei įstatymų saugomus interesus. Antstolio pareiga siekti kuo greitesnio ir realaus sprendimo įvykdymo turi būti atliekama, atsižvelgiant į tai, kad nebūtų pažeidžiami įstatymo reikalavimai ir vykdymo proceso dalyvių teisės bei teisėti interesai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. vasario 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-103-378/2016, 12 punktas).
29. Be to, antstoliui taikytinas profesinio rūpestingumo standartas suponuoja, kad rūpestingas antstolis turi būti aktyvus vykdymo procese, reaguoti į vykdomojo kliūtis ir dėti visas reikiamas protingas pastangas tam, kad jos būtų pašalintos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. rugsėjo 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-479-248/2015; 2020 m. kovo 18 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-85-403/2020, 19 punktas; 2023 m. kovo 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-90-823/2023, 23 punktas). Šiuo atveju antstolio sprendimas sugrąžinti vykdomąjį dokumentą ir tęsti pradėtus priverstinio vykdymo veiksmus, kai dėl tokių veiksmų tęsimo išieškotoja išreiškia savo valią, nelaikytinas viršijančiu antstolio kompetenciją.
30. Bylą nagrinėję teismai taip pat nustatė, kad Kauno apygardos teismas 2021 m. balandžio 20 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. 2S-1029-343/2021, kuria išnagrinėjo pareiškėjos skundą dėl antstolio veiksmų, nurodė, kad įsiteisėjusiu teismo sprendimu yra konstatuota, jog antstolis turėjo teisę sugrąžinti vykdomąjį dokumentą ir tęsti vykdymo veiksmus.
31. Remdamasi nurodytais motyvais, teisėjų kolegija nusprendžia, kad bylą nagrinėję teismai teisingai sprendė klausimą dėl antstolio veiksmų teisėtumo jam išsireikalaujant vykdomąjį dokumentą ir toliau tęsiant jo vykdymą pareiškėjos atžvilgiu, o ši pareiškėjos kasacinio skundo argumentų dalis atmetama kaip teisiškai nepagrįsta.

Dėl pareiškėjo kaip laiduotojo atsakomybės likvidavus dėl bankroto pagrindinį skolininką

32. Byloje keliamas teisės aiškinimo klausimas dėl kreditoriaus teisės pareikšti reikalavimą laiduotojui, kai pagrindinis skolininkas, už kurio prievolių vykdymą laiduota, buvo likviduotas dėl bankroto.
33. Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad pareiškėjos argumentai, jog jos prievolė pasibaigė, nes pagrindinė skolininkė UAB „Videleną“ pasibaigė ir buvo išregistruota iš Juridinių asmenų registro, bei argumentai, susiję su išieškojimo negalimumu dėl senaties termino, nenagrinėtini, nes dėl jų jau pasisakyta Kauno apygardos teismo 2020 m. balandžio 28 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. e2S-685-480/2020 ir Kauno apygardos teismo 2021 m. gegužės 20 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 2S-1029-343/2021.
34. Apeliacinės instancijos teismas nustatė, kad BUAB „Videleną“ veikla pripažinta pasibaigusia likvidavus bendrovę dėl bankroto Šiaulių apygardos teismo 2019 m. gruodžio 27 d. sprendimu civilinėje byloje Nr. B2-1-267/2019. 2020 m. kovo 23 d. UAB „Videleną“ išregistruota iš Juridinių asmenų registro. Taigi, išieškotoja skolos išieškojimo veiksmų iš pareiškėjos ėmėsi iki UAB „Videleną“ likvidavimo ir išregistravimo iš Juridinių asmenų registro, t. y. kai pagrindinės skolininkės prievolė kreditoriui (šieškotojai) nebuvo pasibaigusi.
35. Pareiškėja kasaciniame skunde teigia, kad likvidavus dėl bankroto pagrindinę skolininkę UAB „Videleną“, baigėsi ir jos atsakomybė pagal laidavimą. Pareiškėja argumentuoja, kad jos prievolė pagal laidavimą baigėsi 2020 m. kovo 13 d. iš Juridinių asmenų registro išregistravus UAB „Videleną“.
36. Teisėjų kolegija nusprendžia, kad nagrinėjamu atveju bylą nagrinėję teismai pagrįstai sprendė klausimą dėl atsakovės, kaip skolininkės pagal laidavimo sutartį, atsakomybės ir teisingai rėmėsi aktualia kasacinio teismo praktika (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus plenarinės sesijos 2011 m. gruodžio 29 d. nutarimas civilinėje byloje Nr. 3K-P-537/2011; 2012 m. birželio 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-285/2012; 2013 m. vasario 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-33/2013).
37. Šioje byloje nustatyta, kad išieškotoja skolos išieškojimo veiksmų iš pareiškėjos ėmėsi 2008 m. spalio 13 d. (vykdomąjį dokumentą pateikdama vykdyti antstoliui), t. y. iki pagrindinės skolininkės UAB „Videleną“ likvidavimo dėl bankroto ir išregistravimo iš Juridinių asmenų registro (kai pagrindinės skolininkės prievolė kreditoriui (šieškotojai) nebuvo pasibaigusi). Tai reiškia, kad išieškotoja toliau turi teisę reikalauti prievolės įvykdymo iš atsakovės kaip laiduotojos. Būtent tokią išvadą padarė ir bylą nagrinėję teismai, remdamiesi nurodyta suformuota kasacinio teismo praktika.
38. Remdamasi nurodytais motyvais, teisėjų kolegija padaro išvadą, kad bylą nagrinėję teismai teisingai sprendė klausimą dėl pareiškėjos kaip laiduotojos pareigos atsakyti už pagrindinės skolininkės prievolės neįvykdymą, ir atmeta pareiškėjos kasacinio skundo argumentus dėl jos kaip laiduotojos prievolės pasibaigimo dėl pagrindinės skolininkės likvidavimo dėl bankroto kaip teisiškai nepagrįstus.

Dėl pareiškėjo pareigos mokėti palūkanas

39. Byloje keliamas klausimas dėl laiduotojo pareigos mokėti palūkanas pagal laidavimą, kai pagrindiniam skolininkui iškelta bankroto byla.

40. Bylą nagrinėjęs pirmosios instancijos teismas, remdamasis Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. gruodžio 29 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. 3K-P-537/2011, nustatė, kad procesinės palūkanos laiduotojui už jo paties prievolės termino praleidimą pradedamos skaičiuoti nuo reikalavimo jam pareiškimo priėmimo nagrinėti teisme. Teismo vertinimu, pareiškėjos pareiga mokėti procesines palūkanas atsirado dėl to, kad ji laiku ir tinkamai neįvykdė asmeninės prievolės sumokėti vykdomajame įraše nurodytą sumą, todėl šios palūkanos priskaičiuotos teisėtai ir pagrįstai. Apeliacinės instancijos teismas tokiai išvadai iš esmės pritarė.
41. Pareiškėja kasaciniame skunde teigia, kad skundžiamose teismų nutartyse nurodyta, jog ji turi mokėti 41 1982,92 Eur palūkanas, tačiau nėra nurodyta, kokių pagrindų jos skaičiuojamos. Jos teigimu, pagrindinės skolininkės UAB „Videleną“ bankroto bylos nagrinėjimo metu skolininkui neatsiranda pareigos mokėti kreditoriui netesybas (palūkanas) už prievolės, kilusias iki bankroto proceso. Todėl palūkanos pagal vykdomąjį raštą pareiškėjai galėjo būti skaičiuojamos tik iki nutarties iškelti pagrindinei skolininkei UAB „Videleną“ bankroto bylą (2009 m. kovo 17 d.). Pareiškėja teigia, kad pagrindinės skolininkės UAB „Videleną“ bankroto metu (nuo 2009 m. kovo 19 d. iki 2021 m. kovo 5 d.) palūkanos UAB „Videleną“ negalėjo būti skaičiuojamos, nes jai buvo iškelta bankroto byla.
42. Teisėjų kolegija teisiskai nepagrįstais pripažįsta pareiškėjos kasacinio skundo argumentus dėl jos kaip laiduotojos pareigos mokėti palūkanas. Bylą nagrinėję teismai pagrįstai nusprendė, kad šiuo atveju bankroto bylos iškėlimas pagrindinei skolininkei UAB „Videleną“ buvo aktualus dėl palūkanų ir netesybų skaičiavimo jos, bet ne pareiškėjos atžvilgiu.
43. Kasacinio teismo praktikoje sprendžiant klausimą dėl laiduotojo prievolės apimties (procesinių palūkanų aspektu), skolininkui iškėlus bankroto bylą, nurodoma, kad jeigu pagrindinis skolininkas negrąžina paskolos ir dėl jos priteisimo teisme pareiškiamas ieškinys už skolininką laidavusiam asmeniui, kuris irgi geruomet neįvykdė savo prievolės pagal laidavimo sutartį, tai savo prievolės neįvykdęs laiduotojas yra tinkamas skolininkas CK 6.37 straipsnio 2 dalies prasme dėl procesinių palūkanų priteisimo. Tokia laiduotojo prievolė sumokėti procesines palūkanas yra grindžiama jo, kaip laiduotojo, asmeninės prievolės pažeidimu. Laiduotojui neįvykdžius prievolės už skolininką kreditoriui, atsiranda nauji prievoliniai teisiniai santykiai – sutartinės civilinės atsakomybės teisiniai santykiai, kurie tęsiasi, iki laiduotojas įvykdo prievolę už skolininką. Laiduotojui neįvykdžius prievolės, kreditorius įgyja naują teisę – teisę reikalauti procesinių palūkanų, o laiduotojas įgyja naują pareigą – pareigą sumokėti kreditoriui palūkanas, atsiradusias dėl prievolės neįvykdymo. Prievolė sumokėti procesines palūkanas kreditoriui įvykdęs laiduotojas neįgyja teisės reikalauti iš skolininko sumokėtos procesinių palūkanų sumos, nes tokių palūkanų mokėjimas nėra pagrindinio skolininko prievolė, o civilinė atsakomybė procesinių palūkanų forma laiduotojui taikoma dėl jo paties neteisėtų veiksmų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų plenarinės sesijos 2011 m. gruodžio 29 d. nutarimas civilinėje byloje Nr. 3K-P-537/2011).
44. Remiantis suformuota kasacinio teismo praktika, darytina išvada, kad kadangi šiuo atveju pareiškėjai neįvykdė ieškotojai prievolės už pagrindinę skolininkę UAB „Videleną“ ir ieškotoja 2008 m. spalio 13 d. vykdomąjį dokumentą pateikė vykdyti antstoliui, ieškotoja įgijo teisę reikalauti procesinių palūkanų, o pareiškėja įgijo naują pareigą – sumokėti palūkanas, atsiradusias dėl prievolės neįvykdymo.
45. Teisiskai nepagrįstais pripažintini ir pareiškėjos kasacinio skundo argumentai dėl procesinių palūkanų dydžio mokėjimo. Remiantis CPK 586 straipsnio 1 dalimi, vykdymo veiksmų atlikimo pagrindas yra šiame skyriuje nustatyta tvarka pateiktas vykdyti vykdomasis dokumentas. Vykdomasis dokumentas apibrėžia priverstinio vykdymo ribas. Antstolis turi vykdyti tai, kas nurodyta vykdomajame dokumente, ir gali atlikti tuos vykdymo veiksmus, kurie yra būtini tokio vykdomojo dokumento įvykdymui. Antstolis negali peržengti vykdomajame dokumente nustatytų vykdymo ribų ir ieškoti atitinkamas sumas, kai vykdomajame dokumente tokių nurodymų nėra (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. kovo 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-47-403/2022, 29 punktą).
46. Šiuo atveju pareiškėjos atžvilgiu vykdomo priverstinio vykdymo pagrindas yra Vilniaus rajono 7-ojo notarų biuro 2008 m. spalio 7 d. išduotas vykdomasis dokumentas Nr. JŠ-15095 dėl 96 812,26 Eur skolos ir 6 procentų metinių palūkanų išieškojimo iš pareiškėjos išieškotojos naudai. Taigi vykdomajame dokumente yra aiškiai nustatytas iš pareiškėjos išieškotinių palūkanų dydis. Kito dydžio metinių palūkanų nustatymas reikštų įsikišimą į vykdomajame dokumente nustatytą priverstinio veiksmų atlikimo apimtį.
47. Dėl kitų kasacinio skundo argumentų teisėjų kolegija nepasisako, nes jie nesudaro kasacijos pagrindo (CPK 346 straipsnis).

Dėl bylos procesinės baigties

48. Remdamasi nurodytais motyvais, teisėjų kolegija nusprendžia, kad bylą nagrinėję teismai teisingai kvalifikavo ginčo teisinius santykius, priėmė teisingus ir pagrįstus sprendimus. Todėl pareiškėjos kasacinis skundas atmestinas kaip nepagrįstas ir skundžiami teismų sprendimai paliekami nepakeisti.
49. Kasaciniame teisme pažyma apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu, nebuvo rengiama, todėl šių išlaidų atlyginimo klausimas nesprendžiamas (CPK 96 straipsnio 6 dalis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Kauno apygardos teismo 2022 m. rugsėjo 6 d. nutartį palikti nepakeistą.
Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Goda Ambrasaitė-Balynienė

Virgilijus Grabinskas

Gediminas Sagatys